

новинками, знімати фото й відео, записувати аудіо-файли, розміщувати їх в Інтернеті, переглядати фільми, слухати музику, грати в ігри й спілкуватися в соціальних мережах. Особливу увагу звертають і на правила особистої безпеки на інтернет-просторах [4].

Попри наведені приклади успішних медіаосвітніх програм, прикметно, що програм, націлених на розвиток цифрової та медіакомпетентностей у вразливих верств населення в обох досліджуваних країнах, не так вже й багато. Це усвідомлюють прогресивно налаштовані науковці та учителі-практики, тому й наполягають на всебічній підтримці з боку держави і місцевих громад процесів створення й реалізації спеціалізованих програм цифрової та медіаграмотності, а саме: враховували особливі потреби зазначених вище категорій населення; були побудованими на індивідуальному підході; були готовими до впровадження; були масштабованими, тобто могли б легко бути відтворені в будь-якому середовищі [8, с. 21].

Таким чином, для досягнення поставленої мети очевидною стає необхідність використання освітніх можливостей неформальної та інформальної освіти США і Канади, які спрямовані на формування медіакомпетентностей. Виховання медіаграмотності вразливих верств населення (молодь, національні меншини, малозабезпечені сім'ї, неповні родини тощо) відбувається в системах неформальної освіти. Освітні програми, що пропонуються, згруповані за певними тематичні напрямками з розвитку цифрової та медіакомпетентностей. В умовах неформального навчання волонтери виконують функції учителів та фасилітаторів, а різноманітні фонди, соціальні мережі та хаби беруть активну участь у розвитку медіакомпетентностей вразливих верств населення задля їхньої подальшої соціальної інтеграції.

Література

1. Au, M. Social media education: barriers and critical issues. *Technology in education. Transforming educational practices with technology.* / M. Au, J. Lam. – Berlin: Springer, 2015. – 205 p.
2. Brown, J. Sexuality, Sexting, and SexEd: Adolescents and the Media / J. Brown, S. Keller, S. Stern // *Prevention Researcher.* – 2009. – № 16(4). – P.12-16.
3. Crayton, A. The Current State of Correctional Education / A. Crayton, S. Neusteter. – Prisoner Reentry Institute, John Jay College of Criminal Justice, 2008. – 25 p.
4. Educational Video Center, Youth documentary workshop [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://evc.org/documentary-workshop/>
5. Eid, M. Editorial: ten years after 9/11 – What have we learned? / M. Eid, K. Karim // *Global media journal – Canadian edition.* – 2011. – № 42(2). – P. 1012-1014.
6. Friesem, Y. Beyond Accessibility: How Media Literacy Education Addresses Issues of Disabilities / Y. Friesem // *Journal of Media Literacy Education.* 2017. – № 9(2). – P. 1 -16.
7. Griego, M. Media literacy's big tent. 2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mediaeducationlab.com/>
8. Hobbs, R. Digital and Media Literacy: A Plan of Action / R. Hobbs. – Washington, D.C, The Aspen Institute, 2010. – 67 p.
9. Hobbs, R. Digital and Media Literacy: Connecting Culture and Classroom / R. Hobbs. – Corwin: A Sage Publications Company, 2011. – 232 p.
10. Kozolanka, K. Media Literacy for Citizenship: A Canadian Perspective. / Kozolanka, K., Orlowski, P. Canadian Scholars' Press: Social Science, 2018. – 268 p.
11. Siebers, T. Disability Theory / T. Siebers. – University of Michigan Press, Literary Criticism, 2008. – 231 p.
12. Special series: A national network of young journalists and artists creating content for this generation. YR Media. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npr.org/series/4692815/yr-media?t=1583867549238>
13. Steeves, V. Young Canadians in a wired world, Phase III: Online privacy, Online publicity / V. Steeves. – Ottawa: Media Smarts, 2014. – 50 p.

Стаття надійшла до редакції 17.03.2020 р.

УДК [378:338.48/004](430+436)

DOI 10.31652/2415-7872-2020-62-160-166

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ ТА АВСТРІЇ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

М. В. Гриньова

orcid.org/0000-0003-3912-9023

У науковому доробку проаналізовано передумови та особливості діджиталізації вищої туристичної освіти в Німеччині та Австрії, а також досліджено генезу поняття «діджиталізація» в межах різних підходів до тлумачення

терміну. Визначено, що основними елементами реалізації інноваційних, технологічних, соціальних, екологічних і економічних проектів із оцифрування вищої туристичної освіти є створення «digital university», упровадження дистанційної освіти та оновлення навчальних планів майбутніх фахівців туристичної галузі з урахуванням глобалізаційних процесів у світовій економіці. З'ясовано, що потреба діджиталізації вищої туристичної освіти в Німеччині та Австрії зумовлена демографічними змінами, спричиненими міграційною кризою в Західній і Центральній Європі; інтернаціоналізацією європейської вищої освіти, що збільшує потоки здобувачів вищої освіти із-за кордону; посиленням конкуренції у сфері вищої освіти в умовах глобалізації; національною потребою створення та забезпечення гнучких умов доступу всіх верств населення до вищої освіти.

Ключові слова: діджиталізація, дистанційна освіта, Е-університет, туристична освіта, заклади вищої освіти, німецькомовні країни.

DIGITAL TRANSFORMATION IN HIGHER TOURISM EDUCATION OF GERMANY AND AUSTRIA

M. Grynova

The article deals with the concepts of digitization in higher tourism education abroad in order to extrapolate the experience of leading European countries, such as Germany and Austria, in Ukrainian universities. The prerequisites and peculiarities of digitization in higher tourism education of Germany and Austria have been clarified as well as the genesis of the concept of "digitization" within different approaches to interpreting the term. The legal background for the introduction of digital innovations in higher education of German-speaking countries that envisages the adoption of separate laws and government regulations by the states has been identified. Having analyzed the process of digitization of tourism education in Austria and Germany, the causative interrelated factors are determined, in particular: technological changes in tourism sphere → structural changes in tourism enterprises → modernization of tourism education → reforming or creating new institutions of higher tourism education → higher-performing managerial staff of new generation. Creating a "digital university" and introducing distance learning, as well as updating the curricula of vocational education and training of future managers in Tourism, are considered to be the main tools of ensuring the possibility of implementing innovative, technological, social, environmental and economic projects for the digitization of higher tourism education. It has been estimated that the need for digitization of higher tourism education in Germany and Austria was driven by demographic changes caused by the migration crisis in Western and Central Europe; the internationalization of European higher education increased by the flow of higher education applicants from abroad; intense competition in higher education within the globalizing processes; the national need for providing access to higher education for all segments of population. As a result, experts in promoting innovation in higher tourism education as digitized agents have been challenged to improve their own positions, raise awareness in the digitalization of society and the economy, and implement the opportunities of using innovations in education process.

Keywords: digitization, distance learning, E-university, tourism education, higher education institutions, German-speaking countries.

Складна система економічних, політичних і соціальних взаємовідносин між Німеччиною та Австрією, що формувалась століттями, створення єдиного європейського простору вищої освіти окреслили векторні напрями розвитку туристичної освіти з урахуванням національних потреб та можливостей держав.

Аналіз основних тенденцій розвитку національних систем вищої туристичної освіти в означених країнах свідчить про їхнє суттєве реформування й поступову адаптацію до глобалізаційних процесів у світовій економіці. На перше місце висувуються найважливіші компоненти освітнього процесу: зміст, методи, ефективність, які формують освітню основу та напрями розвитку вищої школи туристичної освіти; диференційоване розроблення освітніх цілей на центральному і місцевих рівнях, що дозволяє визначити їх проміжні напрями реформування із вираховуванням проблем, особливостей і потреби регіонів.

Система туристичної освіти в Німеччині та Австрії зазнає суттєвих змін не лише кількісних, а й якісних. Збільшується обсяг молоді, охопленої професійним навчанням, диференціюються терміни та умови туристичної освіти для забезпечення гнучкості процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, і, відповідно, ускладнюються подальші завдання. Економіка цих країн потребує не лише залучення прогресивної молоді до соціального виробництва, а й вимагає неперервного професійного навчання, післядипломної освіти з метою отримання кваліфікованої робочої сили в умовах глобалізації суспільних процесів.

Проблеми діджиталізації освіти перебувають у центрі уваги новітньої педагогічної науки, про що свідчать численні концептуальні та світоглядні дослідження зарубіжних та українських науковців (В. Биков, Б. Гершунський, О. Довгялло, П. Дюссо, М. Жалдак, К. Калкарні, Г. Кедрович, Ю. Машбиць, Н. Морзе, І. Роберт, Д. Рудольф, М. Смульсон, А. Торінг, Р. Фогль та інш.). Вагомі наукові праці присвячено інформаційним технологіям у вітчизняній професійній освіті (Р. Гуревич, А. Гуржій, Ю. Жук, М. Козяр, В. Сидоренко, Б. Шуневич та ін.).

Автори книги «Е-Ukraine» («Електронна Україна»), яка присвячена долученню України до світового процесу формування нового інформаційного суспільства, О. Шевчук та О. Голобуцький, наголошують, що інформаційне суспільство для України є здебільшого популярним терміном європейських декларацій, аніж реальне явище з чітким змістом. Хоча заради справедливості варто зауважити, що й «інформаційний

істеблїшмент» країн – авторів поняття досі не дійшов згоди ані щодо форми, ані щодо наповнення такого суспільства [1].

У цілому для України масова діджиталізація вищої школи, зокрема туристичної освіти, є певним кроком до Європейської інтеграції у ракурсі інформаційно-освітнього простору, що досі потребує досконалого вивчення та дослідження успішного досвіду провідних європейських країн у зазначеному напрямі.

Мета дослідження полягає у вивченні концептуальних положень процесу діджиталізації вищої туристичної освіти в Німеччині та Австрії. Завдання наукової розвідки полягають у дослідженні генези поняття «діджиталізація», з'ясуванні причинно-наслідкових факторів освітньої діджиталізації, а також визначенні основних елементів реалізації процесу діджиталізації в межах вищої туристичної освіти в Німеччині та Австрії.

Розвиток інформаційно-комунікативних технологій (далі ІКТ) призвів до еволюції не лише традиційних економічних систем, але й відповідно визначив нові завдання для закладів професійної підготовки майбутніх фахівців. Загалом, аналізуючи технологічний прогрес у галузі туристичної освіти, можемо спостерігати певну причинно-наслідкову закономірність, яка вибудовується таким ланцюжком: технологічні зміни в туризмі → структурні зміни в туристичних підприємствах → модернізація туристичної освіти → реформування або створення новітніх закладів вищої туристичної освіти → висококваліфікований фахівець нового покоління.

Лірі Андерссон, засновник консалтингової компанії *This Fluid World*, та Лудо Ван дер Хейден, професор європейської бізнес-школи (анг. скор. *INSEAD*) наводять дані проведеного в 2016 році опитування, у якому взяли участь 1 160 управлінців із різних сфер діяльності. Вони зазначають, що здебільшого сучасним менеджерам бракує розуміння ситуації та знань, потрібних для того, щоб реагувати на цифрову трансформацію у бізнес середовищі [4]. Цей факт засвідчує значущість і разом з тим, недопрацювання закладів вищої професійної освіти в реалізації основоположень діджиталізації, що є однією з стратегічних національних освітніх цілей сучасності для більшості європейських країн.

Оскільки процес глобалізації — це континуально-безперервна трансформація інформаційного міжсередовищного простору, де переміщується інформація, стимулюючи розвиток нових форм і технологій систем управління [2], то діджиталізація, якою охоплені всі заклади туристичної освіти провідних країн Західної та Центральної Європи, є її наслідком.

Термін «діджиталізація» походить від англійського «digitalization» і в перекладі означає «оцифровування», «цифровізація», або ж «приведення в цифрову форму». Разом із тим сьогодні вітчизняні науковці дедалі частіше послуговуються зазначеним терміном, опираючись на вимоги практичної транскрипції, а тому широкого поширення набули терміни «діджиталізація» або ж «дігіталізація». Такий підхід має низку переваг, оскільки термін «дігіталізація», за слушним зауваженням К. Лапіної-Кратасюк, охоплює більш широкий спектр значень, ніж його синонім «цифровізація». Це пов'язано з тим, що саме в європейській і американській дослідницьких традиціях наслідки переходу від аналогового до цифрового типу кодування інформації стали вивчатися не просто як технологічний, але й як соціальний, культурний та антропологічний процеси [5]. На думку К. Купріної та Д. Хазанової, діджиталізація – це способи приведення будь-якого різновиду інформації в цифрову форму [3]. Дещо іншу позицію з цього питання займає О. Халапсіс, визначаючи діджиталізацію не як спосіб, а як пов'язаний із тенденцією приведення в електронний вигляд найрізноманітніших видів використовуваної людиною інформації процес, умовно названий дослідником «оцифровуванням буття» [9].

Із економічної точки зору, під діджиталізацією прийнято розуміти глибинну трансформацію, проникнення цифрових технологій щодо оптимізації та автоматизації бізнес-процесів, підвищення продуктивності та покращення комунікаційної взаємодії зі споживачами. Крім того, діджиталізація формує плато конкурентних переваг підприємства: високий рівень конкурентоздатності; спрощення роботи з масивом інформації; економію коштів; лояльність клієнтів; позитивне ставлення до іміджу підприємства.

Клаус Шваб [10] переваги діджиталізації визначає таким чином:

1. Безпрецедентне (по експоненті, а не лінійне) зростання інновацій – що стосується їх швидкості, об'єму та впливу. Це дасть значне покращення в ефективності, продуктивності та скороченні витрат.
2. Безпрецедентне зростання даних та можливостей, їх використання для нових технологій не лише дає краще залучення різних верств розробників – користувачів – клієнтів, а й сприяє розвитку в багатьох аспектах.
3. Штучний інтелект стає реальністю – конкретні приклади ми вже бачимо від масової роботизації до біотехнологій. У цілому, неблаганний перехід від простого оцифрування (третя промислова революція) до інновацій, заснований на комбінаціях технологій (четверта промислова революція), змушує компанії переглядати те, як вони ведуть бізнес. Керівники бізнесу і керівники вищої ланки повинні розуміти мінливе середовище, кидати виклик своїм операційним командам і невпинно, постійно впроваджувати інновації. Усе це має враховуватися закладами вищої освіти для формування потенційного керівника.

У розрізі процесів розвитку цифрової економіки ми погоджуємося з думкою О. Старіша та В. Козубського в тому, що сферу вищої професійної освіти необхідно розглядати як один із основних елементів забезпечення можливості реалізації інноваційних, технологічних, соціальних, екологічних і економічних проєктів. Кожен університет, незалежно від обраної стратегії, повинен пройти цифрову трансформацію. Така трансформація полягає не лише й не стільки в впровадженні сучасних ІКТ, скільки в цілому пов'язана з культурними, організаційними змінами в університеті [6]. Водночас хочемо додати, що цифрова трансформація закладів вищої освіти має враховувати не лише організаційний, культурний та соціальний аспекти, але й освітньо-змістову складову цього процесу, що передбачає перегляд та оновлення навчальних планів підготовки майбутніх фахівців із урахуванням оновлення вимог до професійних кадрів, що спричинені діджиталізаційними процесами у світовій економіці. Таким чином, процес діджиталізації вищої туристичної освіти передбачає зовнішній і внутрішній аспекти впровадження. Зовнішній аспект впровадження інновацій у розрізі досліджуваної проблеми передбачає створення діджиталізованого середовища вищої професійної освіти, яке включає створення інноваційного освітнього закладу та форм взаємодії в ньому. Реалізація внутрішнього аспекту процесу діджиталізації вищої професійної освіти полягає в оновленні та наповненні освітніх програм підготовки майбутніх фахівців дисциплінами, які сформують у майбутніх фахівців готовність реагувати глибинну цифрову трансформацію в світовій економіці.

Сучасні цифрові технології дають нові інструменти для розвитку закладів вищої туристичної освіти, дозволяють знайти своє місце на глобальній науково-освітній карті й зберегти при цьому свої унікальні національні якості та конкурентні переваги. Так, Німеччина, одна з перших європейських країн, означила діджиталізацію як мегатренд сучасної освіти та розпочала активно впроваджувати програми підтримки та сприяння модернізації системи вищої професійної освіти, зокрема туристичної, окреслюючи основні напрями її реформування.

16 червня 2016 року Федеральний уряд Німеччини в співпраці з Федеральними землями затвердив основні положення створення «Інноваційного університету» відповідно до статті 91b (1) Основного Закону про сприяння розвитку науково-дослідних ідей, знань й інноваційних технологій у німецьких університетах. Документом передбачається збільшення фінансування задля підтримки університетів прикладних наук та приватних університетів в сфері науково-дослідних ідей, передачі знань і технологій, підтримці регіонального укріплення університетів і сприянні інноваціям в економіці й суспільстві. Окрім того, Законом окреслено «третю місію» університетів у трикутнику знань: освіта, дослідження та впровадження інновацій. Це дає змогу закладам вищої освіти продовжити свою роль як інноваційного центру регіонального та федерального значення. Окремим пунктом у документі наголошено на обов'язковому впровадженні результатів наукових досліджень у комерційну та соціальну сфери діяльності, що передбачає зближення та укріплення співпраці між освітніми, економічними та соціальними інституціями [12].

Як зазначено в документі, перехід до концепції *digital university* передбачає впровадження більш гнучких і безбар'єрних процесів, зміну корпоративної культури, оптимізацію всіх процесів діяльності університету, адже діджиталізація змінює вимоги до управлінських кадрів і фахівців середньої ланки як на національному, так і світовому ринку праці, сприяє оновленню кваліфікацій та корегує профілі компетентності.

Визначено, що для ефективного впровадження діджиталізації у систему вищої професійної освіти Німеччини, власне, необхідно забезпечити виконання певних вимог, зокрема:

- доступ до мережі Інтернет – безперешкодний та якісний;
- комп'ютерні можливості – розширеніші;
- онлайн програми професійної підготовки – транскордонної координації.

Таким чином, діджиталізація вищої професійної освіти Німеччини визначається як віртуальний експеримент, аналіз об'ємної інформації, незалежний від місця та часу освітній процес, що пропонує здобувачам вищої освіти та викладачам закладів вищої професійної освіти значні можливості й потребує загальнонаціональної платформи для розвитку та використання діджиталізованої системи професійної підготовки [13].

Австрійські заклади вищої професійної освіти також активно впроваджують інноваційні організаційні методи навчання в закладах вищої професійної освіти, зокрема в університетах прикладних наук, які дозволяють майбутнім фахівцям туристичної сфери діяльності самостійно розподіляти свій час для навчання та професійної діяльності. Однією з переваг австрійських університетів прикладних наук є забезпечення здобувачів вищої освіти можливістю поєднувати навчання з професійною діяльністю, що потребує гнучкості освітнього процесу. Упровадження елементів діджиталізованого навчання (онлайн курсів окремих дисциплін), а також значне збільшення годин для самоосвіти, порівнянно з аудиторною роботою, значно полегшує процес вирішення означеної проблеми.

Загалом дистанційна освіта в Австрії набуває неабиякої популярності. Дистанційне або онлайн навчання, як освітня можливість отримати вищу професійну освіту без відвідування освітньої установи, забезпечує доступ до навчання у випадку, якщо джерело інформації та студенти розділені часом та відстанню. У дистанційному освітньому процесі Австрії, як і в Німеччині, здобувачі вищої освіти спілкуються між собою та з викладачами з допомогою електронної пошти, електронних форумів, відеоконференцій, чатів, дошки оголошень, обміном миттєвими повідомленнями та іншими формами онлайн-узаємодії на освітніх он-лайн платформах. Освітні програми часто передбачають онлайн-систему навчання та засоби для створення віртуального класу. Таке навчання є відмінним рішенням для неперервної освіти, особливо для працевлаштованих здобувачів вищої освіти, які все ще хочуть або потребують подальшої професійної освіти.

Більшість університетів прикладних наук Австрії використовують дистанційне навчання як складову заочної форми професійного навчання. Заочна форма навчання є досить популярною серед працюючих здобувачів вищої освіти за магістерськими програмами підготовки. Так, відомі австрійські університети прикладних наук, зокрема Йоханеумський університет прикладних наук, Карінтійський університет прикладних наук, Інсбрукський інститут менеджменту пропонують магістерські програми підготовки (*анг. MA, MBA*) туристичного спрямування за заочною формою навчання, яка передбачає два тижні аудиторних занять у семестр + дистанційне навчання. Загальна тривалість освітньої підготовки становить 4 семестри (120 ECTS) [11].

Таким чином, Епоха «Онлайн-вищої освіти» стає реальністю в більшості європейських країн, зокрема в Німеччині та Австрії. Першим кроком на шляху діджиталізації університету є створення освітньо-наукового порталу закладу вищої професійної освіти. Освітньо-науковий портал – це корпоративний портал, який є інформаційним середовищем, що створюється для підтримки освітніх і наукових процесів у межах закладу вищої професійної освіти на основі використання сучасних ІКТ [7]. Освітньо-науковий портал – це система, що складається з таких підсистем, як: аутентифікації і авторизації користувачів та управління правами доступу; зовнішнього і внутрішнього пошуку; керування вмістом (контентом) порталу; завантаження й каталогізація файлів користувачів; виведення інформації про користувачів порталу; керування новинами; електронна пошта (зовнішня і внутрішня); розсилання повідомлень користувачам порталу; форум; голосування; анкетування; чат; книга для гостей; інтернет-магазин; статистика. Крім того, освітньо-науковий портал університету, повинен включати деякі додаткові компоненти, зокрема: офіційний сайт ВНЗ; систему дистанційного навчання; електронну бібліотеку з каталогом наукової, навчальної та методичної літератури, а також публікацій учасників порталу; систему керування науковими конференціями [8]. Розглянувши офіційні сайти закладів вищої туристичної освіти німецькомовних країн Західної Європи, можна стверджувати, що створення освітньо-наукового порталу є необхідною умовою здійснення освітньої діяльності провідним закладом професійної освіти в Західній Європі. Переважна більшість закладів вищої туристичної освіти німецькомовних країн Західної Європи створюють віртуальне середовище для доповнення традиційної форми організації навчального процесу елементами «e-learning».

Як уже зазначалося, внутрішній аспект діджиталізації туристичної освіти, на нашу думку, полягає в розробці навчальних планів для підготовки майбутніх фахівців, у яких цикл професійно-орієнтованих дисциплін включає навчальні курси з поглибленого вивчення процесу діджиталізації бізнес-процесів у туристичній галузі.

Так, аналіз навчальних планів закладів вищої туристичної освіти Німеччини та Австрії свідчить про їх часткове, а часом недостатнє наповнення навчальними курсами з вивчення діджиталізованого туризму, особливо така тенденція спостерігається у навчальних планах підготовки майбутніх фахівців сфери туризму за магістерськими освітніми програмами. Однак, окремі заклади вищої туристичної освіти, зокрема в Австрії, повністю оновили навчальні плани туристичних спеціальностей за освітнім ступенем бакалавр і магістр, що засвідчує автономію вищої освіти в німецькомовних країнах у формуванні нормативно-правової та методичної бази забезпечення окремих спеціальностей. Так, Віденський університет менеджменту та комунікацій пропонує здобувачам спеціальності «Менеджмент туризму» на бакалавраті вивчення таких курсів – «Діджиталізація в туризмі» (6 ЄКТС, 5. семестр); «Сучасні виклики в туризмі» (6 ЄКТС, 5. семестр); «Туристичне моделювання» (6 ЄКТС, 6. семестр). За магістерською програмою спеціальності «Управління туризму» здобувачі вивчають такі курси, як «Інновації в туризмі» (6 ЄКТС, 2. семестр) і «Сучасні тренди управління» (6 ЄКТС, 4. семестр). Тому результати дослідження свідчать про незавершення процесу діджиталізації туристичної освіти в Німеччині та Австрії, адже процес digital-оновлення покликаний не лише створювати інноваційні заклади професійної підготовки, але й адаптувати освітні програми до сучасних non-stop інновацій у туристичній галузі.

Висновки. Отже, стрімкі темпи діджиталізації вищої освіти сприяли активній дискусії щодо необхідності створення «віртуальних закладів вищої професійної освіти», розширення можливостей

дистанційного навчання, а також забезпечення digital-компетенцією як складової професійної компетентності майбутніх фахівців туристичної галузі. У Німеччині та Австрії така потреба зумовлена декількома факторами, зокрема: демографічними змінами, спричиненими європейською міграційною кризою; інтернаціоналізацією вищої освіти, що збільшує потоки студентів із-за кордону; посиленням конкуренції у сфері вищої освіти в умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці; національною потребою *створення та забезпечення гнучких умов доступу всіх верств населення до вищої освіти*.

Основний акцент у процесі реалізації положень діджиталізації системи вищої професійної освіти в Німеччині та Австрії зроблено на модернізації традиційних форм навчання, формуванні цифрового освітнього світогляду та забезпеченні якісної фахової підготовки майбутніх фахівців в умовах глобалізації ринку праці. Таким чином, діджиталізація як наслідок світових глобалізаційних процесів ставить перед фахівцями у сфері освіти та досліджень завдання виконувати роль діджиталізованих агентів для вдосконалення власних позицій, підвищення обізнаності у цифровізації суспільства та економіки, а також реалізації можливостей якнайкраще використовувати інноваційні імпульси в освітній діяльності. Крім того, процес економічної цифровізації сприяє появі нових, або оновлених професій, що потребує перегляду інноваційних методів навчання та викладання, появу нових напрямів досліджень, знань та сфер їхнього застосування. До того ж, це є початком нової ери економічної, транскордонної та міжкультурної взаємодії в європейському просторі вищої освіти.

Дослідження означеної проблеми в Німеччині та Австрії з однієї сторони засвідчує про усвідомлення важливості та необхідності на національному рівні інтегруватись у глобальний простір діджиталізованої вищої професійної освіти, а з іншої – демонструє недостатню активність ЗВО в напрямку адаптації до нових умов розвитку та діяльності, що потребує окремого аналізу для встановлення причин виникнення означеної проблеми.

Література

1. Інформаційне суспільство. Освітньо-науковий портал як прототип цифрового університету [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.e-ukraine.biz/index.html> (дата звернення: 13.12.2019).
2. Кастельс М. Інформаційні технології, глобалізація та соціальна глобалістика : навч. посіб. / за наук. ред. Е. А. Афоніна, В. Д. Бондаренка, А. Ю. Мартинова. К. : Освіта України, 2011. – 1 електрон. опт. диск (CD ROM) ; 12 см.
3. Куприна К. А. Диджитализация: понятие, предпосылки возникновения и сферы применения / К. А. Куприна // Вестник научных конференций. Качество информационных услуг : по материалам международной научно-практической конференции 31 мая 2016 г. Тамбов. 2016. – № 5-5 (9). – С. 259–262.
4. Диджиталізація: одинадцять порад для лідерів. Management.com.ua. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.management.com.ua/tend/tend922.html> (дата звернення: 28.11.2019).
5. Словарный запас : дигитализация [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.strelka.com/ru/magazine/2015/02/03/vocabulary-digitalisation> (дата звернення: 07.05.2019).
6. Старіш О., Козубський В. Глобалізація як чинник руйнування держави-нації / О. Старіш, В. Козубський // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : «Політичні науки», 2010. – Вип. 4. – С. 4–19.
7. Соловійов В., Сердюк О., Триус Ю. Організаційні особливості створення регіонального освітнього порталу / В. Соловійов, О. Сердюк, Ю. Триус // Теорія і методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій технічній школі : 36. наук. праць. Кривий Ріг : Видавничий відділ НМУтАУ, 2003. – С. 225–234.
8. Триус Ю. В., Босєдов С.В., Пустовіт В.А. Освітньо-науковий портал як прототип цифрового університету / Ю. В.Триус, С.В.Босєдов, В.А.Пустовіт // Вісник Харківського національного університету. Серія : Математичне моделювання. Інформаційні технології. Автоматизовані системи управління, 2004. – С. 100–114.
9. Халапсис А. В. Глобализация и метрика истории [Електронний ресурс] / А. В. Халапсис. – Режим доступу : <http://halapsis.net/globalizatsiya-i-metrika-istorii> (дата звернення: 05.02.2020).
10. Цифровой университет : применение цифровых технологий в современных образовательных учреждениях [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.itweek.ru/idea/article/detail.php?ID=192831> (дата звернення: 07.02.2020).
11. The Austrian AUS Portal. FHguide [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://www.fachhochschulen.ac.at/en/all_study_courses (дата звернення: 07.02.2020).
12. Eine Bund-Länder-Vereinbarung als Grundlage für die Förderi: веб-сайт. Initiative «Innovative Hochschule». «Innovative Hochschule» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.innovative-hochschule.de/de/foerderinitiative/bund-laender-vereinbarung> (дата звернення: 12.02.2020).
13. Neun Wege zur Hochschule der Zukunft. Institut der deutschen Wirtschaft [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.iwd.de/artikel/neun-wege-zur-hochschule-der-zukunft-362250/> (дата звернення: 11.02.2020).

References

1. Informatsiine suspilstvo. Osvitno-naukovy portal yak prototyp tsyfrovoho universytetu [Information Society. Educational and scientific portal as a prototype of a digital university] [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : <http://www.e-ukraine.biz/index.html> (data zvernennia: 13.12.2019).

2. Kastels M. Informatsiini tekhnolohii, hlobalizatsiia ta sotsialna hlobalistyka [Information technology, globalization and social globalism] : navch. posib. / za nauk. red. E. A. Afonina, V. D. Bondarenka, A. Yu. Martynova. K. : Osvita Ukrainy, 2011. – 1 elektron. opt. dysk (CD ROM) ; 12 sm.
3. Kuprina K. A. Didzhitalizatsiia: ponyatie, predposylki vznikhennia i sfery` primeniennia [Digitalization: concept, background and implementation] / K. A. Kuprina // Vestnik nauchnykh konferencij. Kachestvo informacii`kh uslug : po materialam mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoi konferencii 31 maya 2016 g. Tambov. 2016. – № 5-5 (9). – S. 259–262.
4. Dydzhyalizatsiia: odnadtsiat porad dlia lideriv [Digitalization: eleven advices for leaders]. Management.com.ua. [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.management.com.ua/tend/tend922.html> (data zvernennia: 28.11.2019).
5. Slovarnyj zapas : digitalizatsiia [Vocabulary: Digitalization] [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <http://www.strelka.com/ru/> (data zvernennia : 07.05.2019).
6. Starish O., Kozubskiy V. Hlobalizatsiia yak chynnnyk ruinyuvannia derzhavy-natsii [Globalization as a factor in the destruction of a nation-state] / O. Starish, V. Kozubskiy // Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia : «Politychni nauky», 2010. – Vyp. 4. – S. 4–19.
7. Soloviov V., Serdiuk O., Tryus Yu. Orhanizatsiini osoblyvosti stvorennia rehionalnoho osvithnoho portalu [Organizational features of creating a regional educational portal] / V. Soloviov, O. Serdiuk, Yu. Tryus // Teoriia i metodyka navchannia fundamentalnykh dysyplin u vyshchii tekhnichnii shkoli : Zb. nauk. prats. Kryvyi Rih : Vydavnychi viddil NMutAU, 2003. – S. 225–234.
8. Tryus Yu. V., Bosiedov S.V., Pustovit V.A. Osvitno-naukovyi portal yak prototyp tsyfrovoho universytetu [Educational and scientific portal as a prototype of a digital university] / Yu. V. Tryus, S.V. Bosiedov, V.A. Pustovit // Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu. Seriia : Matematychni modeliuvannia. Informatsiini tekhnolohii. Avtomatyzovani systemy upravlinnia, 2004. – S. 100–114.
9. Khalapsis A. V. Globalizatsiia i metrika istorii [Globalization and the history metric] [Elektronnij resurs] / A. V. Khalapsis. – Rezhim dostupu: <http://halapsis.net/globalizatsiia-i-metrika-istorii> (data zvernennia : 05.02.2020).
10. Cifrovoj universitet : primeniennia tsyfrovyykh tekhnologij v sovremennykh obrazovatel'nykh uchrezhdeniyakh [Digital University: the use of digital technology in modern educational institutions] [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu : <https://www.itweek.ru/idea/article/detail.php?ID=192831> (data zvernennia : 07.02.2020).
11. The Austrian AUS Portal. FHguide [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu : https://www.fachhochschulen.ac.at/en/all_study_courses (data zvernennia : 07.02.2020).
12. Eine Bund-Länder-Vereinbarung als Grundlage für die Förderi: веб-сайт. Initiative «Innovative Hochschule». «Innovative Hochschule» [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu: <https://www.innovative-hochschule.de/de/foerderinitiative/bund-laender-vereinbarung> (data zvernennia : 12.02.2020).
13. Neun Wege zur Hochschule der Zukunft. Institut der deutschen Wirtschaft [Elektronnij resurs]. Rezhim dostupu : <https://www.iwd.de/artikel/neun-wege-zur-hochschule-der-zukunft-362250/> (data zvernennia: 11.02.2020).

Стаття надійшла до редакції 20.03.2020 р.

УДК 378:008 (4/430)

DOI 10.31652/2415-7872-2020-62-166-171

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НІМЕЧЧИНИ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ

О. О. Самохвал

orcid.org/0000-0001-7958-945X

У науковому дослідженні проаналізовано тлумачення поняття «інтернаціоналізація вищої освіти» та визначено його сутність. З'ясовано передумови впровадження інтернаціоналізації вищої професійної освіти в Німеччині та визначено методи і форми її впровадження. За результатами дослідження виокремлено переваги та недоліки інтернаціоналізації вищої професійної освіти в розрізі національних інтересів Німеччини. Доведено, що одним із найважливіших кроків до скоординованості всіх державних органів Німеччини щодо інтернаціоналізації вищої професійної освіти є прийняття Національної стратегії інтернаціоналізації, яка узгоджує та визначає єдиний напрям діяльності як освітніх, так і урядових установ щодо прийняття необхідних рішень.

Ключові слова: інтернаціоналізація, професійна освіта, освітні реформи, академічна мобільність, освітня співпраця, німецькомовні країни.